

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 51
Begtrup Vig og kystområder
ved Helgenæs

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 51 Begtrup Vig og
kystområder ved Helgenæs

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Henriette Bjerregaard
Øvrige: Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-899-8

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N51 *Begtrup Vig og kystområder ved Helgenæs* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 191,27 ha

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til Arealplan for Naturstyrelsens enhed i Kronjylland 2008 – 2022. Link:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Statsskovene/Drift/Driftsplan/Kronjylland/>

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Naturstyrelsen ejer mere end halvdelen af landarealet i udpegningen samt en lille røn i Begtrup Vig. Rønnen er klitpræget og udplagt som ynglefuglereservat.

I nord ved Dragsmur findes strandeng med strandvolde og tørre overdrev. Det store voldanlæg Ryges Skanse udgør en del af overdrevsarealet.

Ved Klæbjerg domineres arealerne af kystklinter og overdrev, samt et mindre tidligere råstofområde nær Sletterhage Fyr.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	6120	Tørt kalksandsoverdrev	3
	6210	Kalkoverdrev	13
	6230	Surt overdrev	53
	7230	Rigkær	1
			69
Ialt			69
(Levesteder for) arter	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området. "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 2 Afgræsset kystskrænt ved Sletterhage, Helgenæs

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje hvor græsning med husdyr udgør den største og vigtigste plejeindsats. Men også bekæmpelsen af invasive arter og træ- og buskarter som modvirker udviklingen af de ønskede naturtyper foretages løbende, for at fastholde udviklingen af biodiversiteten og den arealmæssige vækstmulighed.

Kystklinten ud mod Århus Bugten græsses med husdyr, og den tættest tilgroning med vedplanter på skrænterne afvikles over en årrække.

Plejemæssigt gøres en løbende indsats for at overdrevstilstanden kan indfinde sig på de tidligere landbrugsarealer.

Den rekreative aktivitet i området styres gennem naturvægtet udvikling af den rekreative infrastruktur og vurdering af aktiviteternes påvirkning af de biologiske forhold.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	6120	Tørt kalksandsoverdrev	Naturtypebevarende pleje	3
	6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	13
	6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	53
	7230	Rigkær	Naturtypebevarende pleje	1
Potentiel habitatnatur			Udvikling mod 6230 Surt overdrev	51
			Udvikling mod 7230 Rigkær	1

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

			Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	6120	Tørt kalksands-overdrev	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	3
			Rydning af opvækst	eksisterende	<1
			Græsning	eksisterende	3
	6210	Kalkover-drev	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	13
			Rydning af opvækst	eksisterende	6
			Græsning	eksisterende	12
	6230	Surt overdrev	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	27
			Rydning af opvækst	eksisterende	53
			Græsning	eksisterende	48
	7230	Rigkær	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	1
Rydning af opvækst			eksisterende	1	
Græsning			eksisterende	1	
Potentiel habitatnatur			Rydning af opvækst	eksisterende	52
			Græsning	eksisterende	52

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Billede 3 Rydning af opvækst på kystskrænten ved Lushage, Helgenæs. Der etableres en korridor i krattet, således at de græssende dyr kan færdes på skrænten.

❖ **Arter**

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. Det er også tilfældet i dette område, hvor Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for arten på udpegningsgrundlaget end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

	Periodens mål
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag
1166 Stor vandsalamander	Ingen indsats i perioden aht. art alene

❖ **Ændring af naturtype**

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på sigt. Tabel H viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtyper udstrækning på sigt.

Græsningspleje og bekæmpelse af invasive plantearter, der modvirker udviklingen til overdrev, sgennemføres med henblik på at sikre en fortsat udvikling mod overdrev. Udviklingens hastighed er afhængig af nedbørs- og jordbundsforhold, men det forventes at målsætningen kan nås inden for 1 til 2 perioder .

Indsatsen for at skabe et større rigkærsareal består i rydning af ung skov, hvorved lysforhold og hydrologi forventes at fremme den ønskede udvikling.

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	51
Udvikling mod 7230 Rigkær	1
<i>Ialt</i>	<i>52</i>

Tabel H Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N51 Begtrup Vig og kystområder ved Helgenæs

Naturstyrelsen ejer mere end halvdelen af landarealet i udpegningen samt en lille røn i Begtrup Vig. Rønnen er klitpræget og udplagt som ynglefuglereservat.

I nord ved Dragsmur findes strandeng med strandvolde og tørre overdrev. Det store voldanlæg Ryges Skanse udgør en del af overdrevsarealet.

Ved Klæbjerg domineres arealerne af kystkliner og overdrev, samt et mindre tidligere råstofområde nær Sletterhage Fyr.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	6120	Tørt kalksandsoverdrev	3
	6210	Kalkoverdrev	13
	6230	Surt overdrev	53
	7230	Rigkær	1
			69
Ialt			69

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	43
		43
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	59
		59
Græsning	eksisterende	63
		63

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	51
Udvikling mod 7230 Rigkær	1
<i>Ialt</i>	<i>52</i>

Tabel d Planlagte udvidelser af naturtyper

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Der iværksættes ingen specifikke aktiviteter alene af hensyn til arter på udpegningsgrundlaget.

Billede 4 Hulkravet kodriver blomstre i tusindtal, Sletterhage, Helgenæs

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/A61FB807-9707-4CE4-B040-769976F7268A/0/51_SMV.pdf

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

En del af de nordlige arealer, ca. 19 ha. omkring Dragsmur og Ryes Skanser er fredet med baggrund i kulturhistorie. Denne fredning indeholder ingen plejebestemmelser.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

De lysåbne arealer bliver plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.
- Plejeindgrebene med henblik på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab. Plejeindgrebene vil ligeledes påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, tilgroning og uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af naturtyperne Tørt kalksands-, kalk- og surt overdrev samt rigkær med græsning og rydning af opvækst. Desuden bekæmpes invasive arter i den udstrækning det er nødvendigt i forhold til at sikre naturtyperne. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag. Adgang til græssede arealer, sikres via låger og stenter.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive. Udover en række rød- eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne af flagermus, samt stor vandsalamander som også er på udpegningsgrundlaget. (Kendskabet til forekomsten af de enkelte flagermusarter er mangelfuldt).

Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte drift og pleje af de lysåbne arealer vil medvirke til at bevare variationen i landskabet, bevare de landskabelige værdier knyttet til de lysåbne arealer og opretholde eksisterende udsigter
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv	X		Den planlagte ekstensive drift og opretholdelse af det lysåbne landskab vil bidrage til at bevare og synliggøre områdets fortidsminder og tidligere tiders dyrkningsspor.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

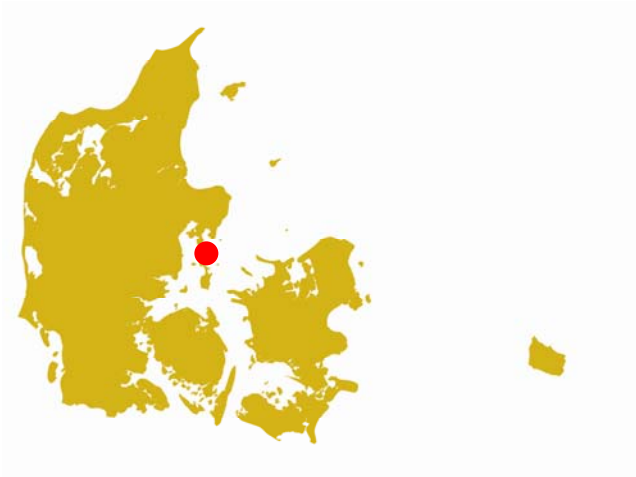
Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N51 *Begtrup Vig og kystområder ved Helgenæs*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at

beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier.

Plejeplanen forventes med de beskrevne plejetiltag græsning og rydning af opvækst at forbedre naturtilstanden på de lysåbne naturtyper rigkær, tørt kalksands-, kalk- og surt overdrev. Plejeplan sikrer ligeledes de landskabelige oplevelsesmuligheder og variation.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk